

V.

Folketingsvalgene i 1895 og 1898.

Statens Statistiske Bureau har i Avgust udsendt fjerde Hefte af »Statistiske Meddelelser«, 4. R. 3. Bd.: »Folketingsvalgene 9. April 1895 og 5. April 1898 med Supplerings- og Omvalg 1892—97«. Det Følgende er et Uddrag af dette Hefte:

I Henhold til § 32 i den reviderede Grundlov af 28. Juli 1866 skal i Kongeriget Danmark (det egentlige Danmark og Færøerne) Antallet af Folketingets Medlemmer »omtrent være efter Forholdet af 1 Medlem til 16,000 Indvaanere«, og Valgloven af 12. Juli 1867 fastsatte derefter Antallet af Folketingsmænd til 102. Dette Tal svarer til Grundlovens Bestemmelse, hvis man i 1867 er gaaet ud fra Danmarks og Færøernes Folketal ved den sidste almindelige Folketælling, i 1860, idet Folketallet da var i alt 1,617,000. Men da Tallet i 1870 alt var 1,795,000, er der ikke Tvivl om, at der allerede i 1867 var beregnet for ringe et Antal Folketingsmænd i Forhold til den faktisk da eksisterende Folkemængde; denne maatte have krævet mindst 108 Folketingsmedlemmer. Misforholdet imellem Antallet af Folketingsmænd og Folketallet var naturligvis herefter i stadig Stigning; dog dette var en mindre Ulempe — idet det blot medførte, at der gennemsnitlig gik et noget større Antal Indbyggere paa hver Folketingsmand end oprindelig forudsat —, hvorimod det blev af væsentlig Betydning, at Kredsene indbyrdes Størrelsesforhold forskød sig, navnlig saaledes at visse Bykredse stadig voxede i Folketal, medens andre Bykredse eller Landkredsene beholdt deres Folketal eller endog vare i Nedgang. I Særdeleshed

kom jo Hovedstaden til at lide under dette Forhold, ja det i den Grad, at Københavns 5te Valgkreds i 1890 havde 142,000 Indb., Københavns Amts 1ste 80,000, Københavns 1ste 65,000, Aarhus Amts 2den 43,000, Odense Amts 1ste 36,000 ... men Københavns 4de kun 9,600. Forsøgene paa at faa disse Misforhold afhjulpne førte til Loven af 24. Decbr. 1894 om »en midlertidig Omfordeling af Folketingskredsene«. Loven, der kun har afhjulpet de mest fremtrædende Uligheder, forøgede Tallet af Kredse til 114, hvorefter der pr. Folketingsmand kommer omtrent 20,000 Indbyggere.

Hvorledes de foretagne Forandringer have paa-virket Folketallet i de enkelte Kredse, kan ikke godtgøres før efter næste Folketælling; kun for København og til Dels Frederiksberg foreligger der Oplysninger i Henhold til Folketællingen i Hovedstaden og Nabo-kommuner den 1. Febr. 1895. Herefter var Folketallet i

Københavns 1ste Valgkreds	27,417
— 2den	22,951
— 3die	23,580
— 4de	22,354
— 5te	26,859
— 6te	26,317
— 7de	22,250
— 8de	23,444
— 9de	10,942 + 15,494*)
— 10de	30,851
— 11de	30,110
— 12te	26,658
— 13de	27,390
Københavns Amts 1ste	32,474**)

Den Del af København, der hører til Københavns Amts 3die Valgkreds, har 12,712 Indb., den Del af

*) Sundbyerne. **) En Del af Frederiksberg.

Frederiksberg, der hører til Amtets 2den Valgkreds, har 23,953 Indb.

Antallet af Vælgere udgjorde

d. 9. April 1895	378,700
d. 5. April 1898	401,036

med Fradrag af Færøerne henholdsvis 376,350 og 398,515. I hele Landet er der for 1 Vælger c. 6 Indbyggere (i København 1 for 6,5, i Landdistrikterne 1 for 5,8), medens den mandlige Befolkning i Valgretsaldern udgør 1 for hver 5 Indbyggere. Den Del af den mandlige Befolkning i Valgretsaldern, der derefter er udelukket fra Valgret paa Grund af Tyendeforhold, Fattigunderstøttelse m. m., er imidlertid aftagende.

Forholdet mellem Byvælgere og Landbovælgere var saaledes

	Byvælgere	Landbovælgere
	pCt.	pCt.
i 1892	32,0	68,0
- 1895	33,1	66,9
- 1898	34,3	65,7

Af de paa Valglisten opførte Vælgere kunne maaske højst c. 96 pCt. møde paa Valgstedet, idet vel c. 4 pCt. i Mellemtiden ere døde, bortrejste, bunden ved Sygdom o. s. v. Men heller ikke de 96 pCt. møde. I 1895 var der skriftlig Afstemning i 108 Kredse (Kaaring i 6), og i 1898 skriftlig Afstemning i 102 (Kaaring i 12); i hine 108 og 102 Kredse stemte i 1895 og 1898 henholdsvis 59,9 og 59,7 pCt. af Vælgerne. Nedenstaaende Talrække udviser, hvorledes Forholdet stillede sig i de 50 Aar 1849—98:

Af 100 Vælgere stemte skriftligt

	i Kredse med skriftlig Afstemning	i samtlige Kredse
1849.....	32,5	18,7
1852.....	26,6	16,8
1853 ²⁰ / ₂ ...	40,4	26,0
1853 ²⁷ / ₅ ...	25,4	10,9
1854.....	20,3	4,5
1855.....	15,8	2,6
1858.....	23,8	12,8
1861.....	32,7	18,6
1864 ⁵ / ₃	26,3	12,5
1866 ⁴ / ₆	41,1	20,1
1866 ¹² / ₁₀ ...	32,5	15,0
1869.....	30,2	16,3
1872.....	40,4	31,5
1873.....	51,7	43,3
1876.....	48,6	32,7
1879.....	47,2	37,1
1881 ²⁴ / ₅ ...	47,8	39,6
1881 ²⁶ / ₇ ...	55,6	40,1
1884.....	59,0	44,6
1887.....	69,6	67,2
1890.....	66,3	62,0
1892.....	63,8	57,7
1895.....	59,9	57,1
1898.....	59,7	53,6

I 1855 foretoges der ikke mindre end 84 Kaaringsvalg, — i 1887 kun 4 Kaaringsvalg.

Den politiske Interesse, der indtil 1887 var saa stærkt stigende, har siden da, som Tallene udvise, været noget aftagende.

Ved de to sidste Valg fordelte Stemmeafgivningen i Kredse med skriftlig Afstemning sig paa følgende Maade:

	Kredsenes Antal	
	1895	1898
Af Vælgerne stemte:		
80 pCt. og derover.....	3	2
70—80 pCt.....	28	18
60—70 —	30	37
50—60 —	17	21
40—50 —	13	16
30—40 —	14	5
20—30 —	2	3
under 20 pCt.....	1	»
Tilsammen	108	102
Hertil Kaaringsvalg.....	6	12
	114	114

Ved disse to Valg staar Slagelsekredsen i 1895 med det højeste Procenttal, nemlig 84,8 pCt. Stemmer.

Med Hensyn til Partigrupperingen anføres følgende:

	Efter Valget d. 9. April 1895	Efter Sup- plerings- og Omvalg 1895 —97	Efter Valget d. 5. April 1898
Forhandlende Venstre . .	27	26	23
Højre	25	24	16
Venstrereformparti	53	54	63
Socialdemokrater	8	9	12
Udenfor Grupperne	1	1	»
Tilsammen	114	114	114

Heftets Tabeller give ogsaa Oplysning om Folketingskandidaternes — baade de valgte og ikke valgte — Navne, Stilling og Hjemsted. Med

Hensyn til Angivelse af Stillingen hersker der imidlertid nogen Usikkerhed, da ikke faa have flere borgerlige Erhverv, andre nærmest maa anses som faglige Politikere, med et borgerligt Erhverv som Bibeskæftigelse. Det nuværende, nyvalgte Folketings Sammensætning er omtrent følgende: 60 ere Landbrugere, 2 Handlende, 8 Haandværkere og Industridrivende, medens de øvrige 44 ere Journalister (8), Skolelærere (8), Sagførere (5), militære Embedsmænd (4), civile Embedsmænd (3), Læge (1), Forretningsførere, Direktører, egentlige Politikere o. s. v. (i alt 15). Landbruget er saaledes rigeligt repræsenteret, med 53 pCt. af Tingets Medlemmer; vilde man fradrage de større Jordbesiddere og tilføje de Skolelærere m. v., der tillige ere Gaardejere, vilde man formentlig finde Halvdelen af Tingets Medlemmer tilhørende »Bondestanden«. Til Gengæld ere af de »borgerlige Erhverv« Haandværk og Industri kun i ringe Grad repræsenterede, Handelen endnu langt knappere, Skibsfarten slet ikke. Derimod have de saakaldte »frie Erhverv« et stort Antal Medlemmer, dog findes ingen Kunstnere iblandt dem og ingen Gejstlig.
